

درباره سیگار الکترونیکی که بیشتر از سیگار ضرر دارد

یک داستان ۵۳۰ ساله، از سیگار برگ تا سیگار برق!

مترجم: عادل نجفی | وقتی در سال ۱۴۹۲ کریستف کلمب به آمریکا رسید، بومی‌هایی را مشاهده کرد که دود ناشی از سوزاندن برگ‌های یک گیاه را نفس می‌کشیدند. کاشف آمریکا با کشف جدید خود به اسپانیا بازگشت و به این ترتیب دود توتون به اروپا راه یافت. «توباکو» نامی است که مردم اروپا برای این گیاه انتخاب کردند و با ورود آن به ایران «تباکو» نامیده شد. در ادامه مراودات اروپایی‌ها به آمریکا شیوه مصرف توتون به سبکی که امروزه آن را به عنوان عمومی سیگار کشیدن می‌شناسیم تثبیت شد. به عبارت دیگر یومیان آمریکا علاوه بر جغرافیا، درس تاریخی استعمال توتون را هم برای سایر ملل به یادگار گذاشتند. توتون در سال ۱۶۰۵ میلادی در قلمرو عثمانی، مصر و هندوستان نیز شناخته شده بود، ولی این پرتغالی‌ها بودند که آن را وارد ایران کردند. براساس برخی مستندات تاریخی و گزارش خبرگزاری مهر، از سال ۱۵۹۰ میلادی مطابق با ۹۹۹ هجری قمری این ماده افیونی به کشور ما وارد شد. تباکو در دوران شاه عباس صفوی با رویکردی اغراق‌آمیز به عنوان درمان دردها در ایران رواج بیشتری یافت و پنج قرن پس از ورود به ایران زمین تقریباً امروز همه کشورهای و سرزمین‌ها را به خود وابسته کرده و برای معتادان حتی از نان شب هم ضروری تر شده است. اما قصه این برگ سبز تحفه مغرب زمین در این پنج قرن تحولات زیادی داشته که به بهانه روز جهانی مبارزه با دخانیات به آن نگاه ویژه کرده‌ایم. این روزها با دیجیتالی شدن همه امور زندگی، سیگار نیز در انواع الکترونیکی به بازار عرضه شده است. محصولی با وعده کاهش آثار سوء مصرف دخانیات و قیمتی بالاتر که توانسته به جیب مصرف‌کنندگان در گوشه و کنار جهان راه پیدا کند.

سیگار برقی نخی چند؟

سیر قیمت‌گذاری سیگار الکترونیکی تابعی از میزان پذیرش گسترده آن و پیشرفت‌های فناوری در این صنعت است. هنگامی که سیگارهای الکترونیکی برای اولین بار در اواسط دهه ۲۰۰۰ میلادی عرضه شدند، به عنوان یک محصول خاص در نظر گرفته می‌شدند. نمونه‌های اولیه، اغلب دست و پاکبر بودند و حتی کارایی اثربخش کمتری داشتند. تولید محدود و هزینه‌های بالای تحقیق و توسعه باعث شدند تا سیگارهای برقی با قیمت‌های بالاتری به دست مصرف‌کنندگان برسند. با این حال، با پیشرفت فناوری و افزایش تولید، قیمت‌ها شروع به کاهش کردند. براساس گزارش‌ها در حالی که در سال ۲۰۱۸ میلادی مجموع درآمد سیگارهای الکترونیکی در جهان ۱۶ میلیارد دلار بوده است، پیش‌بینی می‌شود فروش آن در سال ۲۰۲۸ به حدود ۳۰ میلیارد دلار برسد.

و بالاخره سیگار برقی!

استوانه ۹ سانتی‌متری کاغذی که بابتش ای در یک سر آن سال‌ها در گوشه دهان آقایان و خانم‌ها محفل سوختن تباکو بود، به تدریج در گذر زمان دستخوش تغییرات زیادی شد. از تولید نسخه‌های کم‌نیکوئین‌تر تا نازک و کوچک‌تر، اما این تغییرات باز هم نتوانست مضرات ریزودرشت آن مانند بیماری‌های قلب و عروق و به طور کلی مرگ‌های زودرس را کم کند و محققان را به فکر تولید نسخه‌های کم‌آسیب‌تر فروبرد. نمونه‌های اولیه تلاش برای تولید محصولی که بخار را با استفاده از الکترونیسته به داخل شش‌های مصرف‌کنندگان ارسال کند، در دهه ۲۰ میلادی در آمریکا تولید شدند. فراوانی و تنوع محصولات دخانی سنتی و همچنین جایگاه اجتماعی مصرف دخانیات در جامعه آن زمان در اروپا و آمریکا باعث شد تا این محصولات چندان با اقبال عمومی روبه‌رو نشوند، اما با افزایش آگاهی درباره مخاطرات مصرف مستقیم دخانیات و علاقه جامعه به استفاده از سیگارهای جایگزین از سال ۲۰۰۳ میلادی به این سو، سیگارهای الکترونیکی امروزی پای خود را به بازار باز کردند.

مردان برقی، زنان نخی

۱۵/۶٪
از مردان

۸/۴٪
از زنان

زنان و مردان در استفاده از سیگار الکترونیکی نیز متفاوت عمل می‌کنند. مطالعات پیوسته‌ای که در ایالات متحده بر روی مصرف‌کنندگان در یک دهه اخیر انجام شده است نشان می‌دهد که میزان مصرف در بین مردان در مقایسه با زنان بیشتر است. به عنوان مثال، داده‌های مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری آمریکا (CDC) نشان می‌دهد که در این کشور، تقریباً ۱۵/۶٪ از مردان از سیگار الکترونیکی استفاده می‌کنند، در حالی که این میزان برای زنان ۸/۴٪ است. این الگو تا حدودی در سطح جهانی نیز قابل تعمیم است، اما تا حدودی در سایر کشورها متفاوت است. عوامل متعددی در ایجاد این نابرابری نقش دارند. از لحاظ تاریخی، سیگار کشیدن در بین مردان شایع‌تر بوده و به نظر می‌رسد این روند در مصرف سیگار الکترونیکی نیز حفظ شده است. علاوه بر این، استراتژی‌های بازاریابی اغلب مردان را با شیوه‌های تهاجمی‌تر هدف قرار می‌دهند و ویدئوهای تبلیغاتی (استعمال سیگار الکترونیکی) را به عنوان یک فعالیت مردانه نشان می‌دهند. با این همه، شکاف جنسیتی به تدریج در حال کاهش است زیرا زنان بیشتری به سیگارهای الکترونیکی یا به عنوان ابزار ترک سیگار یا انتخاب سبک زندگی روی می‌آورند.

افیون الکترونیکی جهانی می‌شود

پذیرش سیگار الکترونیکی همانند سیگارهای سنتی در مناطق مختلف جهان متفاوت گزارش شده است. به طور کلی عوامل فرهنگی، نظارتی و اقتصادی بر پذیرش این افیون الکترونیکی تأثیرگذار هستند.

آمریکا

ایالات متحده یکی از بالاترین نرخ‌های استفاده از سیگار الکترونیکی را دارد که در سال‌های اخیر ناشی از بازاریابی تهاجمی و شرایط نظارتی نسبتاً آسان به وجود آمده است. تا سال ۲۰۲۱، حدود ۱۴ درصد از بزرگسالان سیگارهای الکترونیکی را امتحان کرده‌اند، که ۴/۵ درصد آن‌ها همچنان از آن استفاده می‌کنند.

کانادا

استفاده از سیگار الکترونیکی در کانادا مشابه ایالات متحده است و حدود ۳ درصد از جمعیت به طور منظم آن‌ها را امتحان کرده‌اند. مقررات و تبلیغات و تنوع بخشی به طعم‌های مختلف با هدف کاهش جذابیت برای جوانان محدودیت‌های بیشتری در نظر گرفته شده است.

آلمان

در آلمان، استفاده از سیگارهای الکترونیکی نسبتاً کم است و حدود ۱/۴ درصد از جمعیت بزرگسال را مصرف‌کنندگان سیگارهای نسل جدید تشکیل می‌دهند. این نرخ پایین‌تر را به قوانین سخت‌گیرانه و یک پوشش قوی بهداشت و عمو می علیه هرگونه استعمال دخانیات نسبت می‌دهند.

بریتانیا

پذیرش سیگارهای الکترونیکی به عنوان ابزاری برای ترک سیگار باعث شده است تا بریتانیا نرخ بالاتری از مصرف سیگارهای الکترونیکی را در مقایسه با دیگر کشورهای اروپایی به ثبت برساند. تقریباً ۷ درصد از بزرگسالان در این کشور از سیگارهای الکترونیکی استفاده می‌کنند که مورد تأیید نهادهای بهداشت عمومی هستند. این نهادها استعمال دخانیات را به طور درخور توجهی کمتر از سیگارهای سنتی مضر می‌دانند.

چین

با اینکه زادگاه سیگارهای الکترونیکی مدرن در شرق آسیا است، استفاده از آن در چین نسبتاً کم و محدود است. ۱٪ جمعیت مصرف‌کنندگان دخانیات است. این امر به دلیل قوانین سخت‌گیرانه دولتی و ترجیح فرهنگی برای مصرف سیگار سنتی است.

ترکیه

ترکیه یکی از کمترین نرخ‌های استفاده از سیگارهای الکترونیکی را دارد که بیشتر به دلیل ممنوعیت قانونی فروش و واردات سیگارهای الکترونیکی است. تنها حدود ۰/۵ درصد از مردم این کشور از این دستگاه‌ها استفاده می‌کنند که اکثر کاربران آن را از طریق کانال‌های غیررسمی به دست می‌آورند.

سیگار الکترونیکی وافسانه ترک سیگار

نقش سیگارهای الکترونیکی در ترک سیگار بسیار مورد بحث است. طرفداران این سیگارها معتقدند که آن‌ها جایگزین کم‌ضررتری برای سیگارهای سنتی هستند و می‌توانند به عنوان یک ابزار در ترک مؤثر عمل کنند. مطالعات نشان داده‌اند که سیگارهای الکترونیکی می‌توانند به افراد سیگاری کمک کنند تا مصرف سیگار خود را کاهش دهند یا به طور کامل آن را ترک کنند. به عنوان مثال، یک مطالعه در سال ۲۰۱۹ که در مجله پزشکی نیوانگلند منتشر شد، نشان داد که سیگارهای الکترونیکی در کمک به ترک سیگار مؤثرتر از درمان جایگزین نیکوئین هستند.

با این حال، منتقدان خطرات بالقوه از جمله امکان استفاده دوگانه (استفاده از سیگارهای الکترونیکی و سیگارهای سنتی) بخار ناشی از مصرف آن‌ها را با اهمیت می‌دانند. علاوه بر این، این نگرانی وجود دارد که سیگارهای الکترونیکی می‌توانند با شعار ایجاد نکردن اعتیاد یا آسیب، دروازه‌ای برای شروع مصرف سیگار در افراد غیر سیگاری، به ویژه در میان جوانان باشند. آثار بلندمدت سیگارهای الکترونیکی همچنان برای پژوهشگران مورد ابهام است. بسیاری از مصرف‌کنندگان سیگارهای سنتی به مصرف ویپ‌ها نیز روی آورده‌اند و این امر فرایند تشخیص بیماری‌ها و آثار مصرف سیگارهای الکترونیکی را دشوارتر کرده است. آنچه مسلم است این محصولات جایگاه خود را در فرهنگ عمومی جوامع مختلف باز کرده‌اند و باید نسبت به آن‌ها با رویکرد جدی‌تری وارد عمل شد.

سلبریتی‌های سیگار الکترونیکی

سیگارهای الکترونیکی در فرهنگ عامه نیز جای خود را باز کرده‌اند. چندین سلبریتی برجسته آشکارا از آن‌ها استفاده و حتی تشویق به استفاده از آن می‌کنند.

لئوناردو دی کاپریو، این بازیگر برنده اسکار در رویدادهای عمومی مختلف از جمله جوایز گلدن گلوب در حال استفاده از ویپ دیده شده است. فعالان بازاریابی بر این باورند که استفاده دی‌کاپریو از سیگارهای الکترونیکی به افزایش فروش و محبوبیت این محصولات کمک کرده است.

کاترین هیل، هنرپیشه و ستاره سابق سریال «آنا توم‌گری» مدافع سرسخت سیگارهای الکترونیکی بوده است و حتی به دست گرفتن آن در حین حضور در برنامه‌های سینمایی و تلویزیونی تأکید دارد.

جانی دپ، دپ که به خاطر سبک زندگی خاصش شناخته می‌شود، در حال استفاده از سیگارهای الکترونیکی هم‌روی صحنه و هم خارج از آن دیده شده است. بازی او در فیلم «توریست» از شخصیتی که ویپ استفاده می‌کرد، به معرفی سیگارهای الکترونیکی به مخاطبان بیشتر کمک کرد.